

Наследството на траките в Югоизточна Европа -
алтернатива за туристическата практика

Тракийски културен коридор на територията на България
и Турция

Проф. д-р Любен Д. Христов

- Основната цел на тази статия е критичен анализ на възможностите на културно-исторически обекти в тракийските територии на България и Турция за създаването на самостоятелен културен коридор, който да е алтернатива за съвременната туристическа практика. Специфични подцели са:

- Разкриване и извеждане на знакови обекти в двете страни, функциониращи като опорни структурни звена на маршрута
- Дефиниране на функционалната значимост на символика на антропогенните ресурси и явленията на тракийската култура, при утвърждаващи ги като фундаментална доминанта в културното пространство на Европа

Със статията се разработва оригиналната идея – чрез културния туризъм да се реактуализира Орфическата практика за духовно пречистване, обогатяване, разширяване на познанието. Съществен аспект на работата е преоткриването на функционалната значимост на символиката на знаковите обекти и явленията на тракийската култура, при утвърждаващи ги като фундаментална доминанта в културното пространство на Европа.

Литературен преглед

- Шкорпил, 1890, Славейков, 1891.
- Проф. И. Венедиков - провел над 150 проучвания на различни обекти
- Проф. Ал. Фол
- Р. Ердогу

Описание на изследването

- Тракийските територии на България и Турция заемат централно място на пътя от западните и централните части на континента към Мала Азия и Средния Изток.
- Смесово се съотнася съвременният културен продукт с практиката на Орфизма - духовно пречистване, обогатяване, разширяване на познанието. Това от своя страна, пряко кореспондира със съвременните потребности на туристите – преодоляване на ежедневните напрежения, стресовете и дори агресивните и демонизирани отношения между хората.

Образец - функциониращият културен коридор между Франция и Германия – „Исторически и легендарни личности - Хенрих Шикхард (XVI–XVII в.)”. В него са включени замъци, катедрали и хидротехнически съоръжения, проектирани и строени от Х. Шикхард. Подобен е и културният коридор „Денят на Ханзата”. В него са включени 170 селища на Балтийско море.

Инструмент – методология за определяне на Индексът на използване на антропогенен ресурс в туристическата практика

Крайните теоретични стойности на Индекса за използване на антропогенен туристически ресурс са от 0,66 до 1,38. Теоретичните стойности за алтернативен туризъм са от 0,66 до 0,80, а за масов от 0,81 до 1,38

Разгледаните тракийски обекти, намиращи се днес, край по-големи селища имат стойности на Индексът на използването им от 0,90 до 1,10.

Резултати и дискусия

- Разнообразието и високата степен на проученост на тракийските обекти в България предопределят концептуализирането на културния коридор да е на нейна територия. Неговото начало започва от Долината на тракийските царе – районът на гр. Казанлък, където са запазени приблизително 1 000 насипни могили.
- Обект № 1 - Казанлъшката гробница - на IV в. пр. Хр. и началото на III в. пр. Хр.
- Обект № 2 - Археологически парк, край с. Старосел, Пловдивско - 6 храма, единият от тях е храмът „Хоризонт”, който е от малкото обекти на тракийската монументална архитектура

-

- Обект № 3 – Кромлех при с. Старо Железаре – открит през 2002г. и се определя като тракийска астрономическа обсерватория.
- Обект № 4 - Пещерата „Утроба”, край с. Ненково, Кърджалийско - слънчевите лъчи да проникват до олтара в пещерата, през дните на пролетното и есенното равноденствие
- Обект № 5 - Тракийският гр.Перперикон, разположен край гр. Кърджали - царски дворец, храм на Бога – Слънце.

-

- Обект № 6 - Светилището на Орфей е край с. Татул - “немислимо без Орфей и орфизма да си обясним нашата визия за света”.
- Обект № 7 - Българският Стоунхендж е край с. Долни Главанак, Хасковска област. Към архитектурния парк се отнасят и два по-малки кромлеха
- Обект № 8 - Тракийски мегалитен комплекс Глухите камъни, край с. Малко Градище, област Хасково. Археологическият парк включва две гробници и над двеста трапецовидни ниши, издълбани в монолитна скала

- Обект № 9 - Сакар планина, между Тополовград и Хлябово са 150 каменни слънца
- Обект № 10 – Странджа планина - Мишкова нива и Водицата, край Малко Търново и Тумбите, южно от Звездец. За траките, Странджа планина е свещена, мистична територия, където човек общува с Боговете. В Турция, планината и днес се нарича Йълдъз - Звездна планина
- Обект № 11 – гр. Кофчаз. Съществен ориентир на обектите на траките в Турция са долмените, ритуалните обекти, каменните гробници и крепоста край Кофчаз. Те са създадени в периода от XIII до VIII в. пр. Хр.

- Обект № 12 – Районът на селището Тюрбе. Близо до границата с България са разкрити 269 мегалитни монумента, а край с. Кирчешме - 360.
- Обект № 13 – селището Кириккьой - 130 мегалити
- Обект № 14 - селището Лалапаса, северно от гр. Одрин. Това е вторият по големина музей на открито в света, след Карнак в Египет.

- Обект № 15 – селището Енос, южната част на Одринската област - царска гробница, край Енос и тракийска крепост Дорискос.
- Обект № 16 - Херайон Тейхиос, край гр. Текирдаг. Запазената тракийска могила е включена в местните маршрути на Турска Тракия
- Обект № 17 - гр. Текирдаг - крайна точка на културния коридор. Запазени са частично шест резиденции, на запад от древния гр. Бизанте. Съществен обект за района е планината Хиерон Орос - Свещената планина за траките.

Заклучение и изводи

- Последователно представяне на обектите в тракийските територии на България и Турция е основа за валидаризирането на опорните звена на маршрута. В него са включени обекти, които са създавани от II-то хилядолетие пр. Хр. до VI в. Това от своя страна позволява да се включат обекти, които да разширят и смислово дефинират културния туристически продукт.
- Значимостта на анализираните тракийски обекти, проектиращи се в съвременната европейска култура е фундамент за концептуализиране самостоятелността на културния коридор

